

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Barbara Cieślik

Maciej Piotrowski

Marek Radzikowski

KONIUNKTURA W BANKOWOŚCI
styczeń-marzec 2022

ISSN 2392-3733

Badanie okresowe nr 92

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz), Marek Rocki
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, István János Tóth

Komitety Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Stanisław Kluza
Anna Jacygrad

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
<http://www.sgh.waw.pl/instituty/irg/>

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2022

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3733

Nr rej. PR 18394

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury nr 92, realizowanego przez IRG SGH według metodyki opisanej na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>, przeprowadzonego w styczniu i lutym 2022 r. W badaniu wzięło udział 6 banków.

SPIS TREŚCI

I.	OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA	4
II.	WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	7
	1) Wskaźnik koniunktury w bankowości	7
	2) Wynik z działalności bankowej (netto)	8
	3) Warunki prowadzenia działalności bankowej	8
	4) Wielkość wypracowanego zysku	9
	5) Jakość portfela należności	9
	6) Ogólne zainteresowanie klientów usługami bankowymi	10
	7) Wielkość zatrudnienia	10
	8) Czynniki ograniczające rozwój banków	11
	9) Inwestycje kapitałowe	11
	10) <i>Spread</i> (rozstęp) między oprocentowaniem kredytów i depozytów	12
	11) Kurs PLN względem parytetu (koszyka walut).....	12
	12) Stopy procentowe NBP (ogólna tendencja)	12
	13) Ogólna sytuacja polskiej gospodarki	13
	14) Ogólna sytuacja sektora finansowego na tle polskiej gospodarki	13
	15) Wynik na operacjach <i>reverse-repo</i> (pomniejszony o <i>repo</i>)	13
	16) Poziom inflacji	14
	17) Realna podaż pieniądza	14
III.	SUMMARY.....	15

I. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADANIA

Uwaga: badanie zostało ukończone przed wybuchem wojny w Ukrainie i przed wdrożeniem sankcji gospodarczych, które mogły wywrzeć wpływ na sytuację w sektorze bankowym. Wyniki badania przedstawiają opinie ankietowanych banków według stanu na dzień 25 lutego.

1. W IV kwartale 2021 r. wartość wskaźnika koniunktury w sektorze bankowym IRG SGH (IRGBAN) wzrosła, osiągając poziom 50 pkt, o 16,7 pkt wyższy od wartości z poprzedzającego kwartału i o 90,9 pkt wyższy od wartości sprzed roku. Na wzrost wartości wskaźnika wpłynęło zwiększenie się wartości sald odpowiedzi na pytanie o wynik z działalności bankowej netto (wzrost z 62,5 pkt do 100 pkt), o wypracowaną wielkość zysku (wzrost z 62,5 pkt do 66,7 pkt) i o zmiany zatrudnienia (z -25 pkt do -16,7 pkt). Wartość wskaźnika prognostycznego na I kwartał 2022 r. wynosi 20 pkt.

2. Po raz pierwszy w historii badania odnotowano kwartalny wzrost wyniku netto z działalności bankowej u wszystkich respondentów. Wartość salda prognostycznego na I kwartał 2022 r. jest jednak znacznie niższa, równa 20 pkt.

3. W ocenie warunków prowadzenia działalności bankowej nadal przeważają odpowiedzi neutralne; wartość salda odpowiedzi dla IV kwartału 2021 wyniosła 16,7 pkt (wzrost o 4,2 pkt w porównaniu do wartości w III kwartale 2021 r.), zaś wartość salda prognostycznego na I kwartał 2022 r. jest równa 0,0 pkt.

4. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość wypracowanego zysku w IV kwartale 2021 r. wyniosła 66,7 pkt. Jest wyższa o 4,2 pkt od wartości z poprzedniego kwartału. Wartość salda prognostycznego na I kwartał br. jest równa 40 pkt.

5. Ocena jakości portfela należności banków w IV kwartale 2021 uległa poprawie w stosunku do III kwartału 2021 r.; wartość salda wzrosła z poziomu 0,0 pkt do wysokości 33,3 pkt, przy czym jedna trzecia respondentów zadeklarowała brak zmian. Wartość wskaźnika prognostycznego pozostaje ujemna (-20 pkt).

6. Ocena ogólnego zainteresowania klientów usługami bankowymi wzrosła z poziomu 0,0 pkt do 33,3 pkt. Wartość salda prognostycznego wynosi -40 pkt.

7. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia nieco wzrosła w IV kwartale 2021 r., ale pozostaje ujemna (-16,7 pkt, wzrost o 8,3 pkt). Większość banków nie przewidywała zmian zatrudnienia w I kwartale 2022 r.; wartość salda prognostycznego jest równa 0,0 pkt.

8. Za najważniejszą barierę rozwoju działalności bankowej uczestnicy badania uznali politykę NBP; tę barierę wskazało dwie trzecie ankietowanych (wzrost w stosunku do poprzedniego kwartału). W dalszej kolejności banki wymieniły: restrykcyjne prawo, ograniczenia polskiego rynku finansowego, obciążenia podatkowe i trudna kondycja finansowa klientów – każdą z tych czterech barier wskazała połowa ankietowanych. Za istotne ograniczenia działalności bankowej uznano także: czytelność prawa, niedostateczny popyt na usługi finansowe i trudności z pozyskaniem klientów.

9. Saldo odpowiedzi o wartość inwestycji kapitałowych przyjęło wartość 20 pkt, przy czym odpowiedzi „brak zmiany” stanowiły 40%. Jest to dość wyraźna poprawa w stosunku do dwóch poprzednich kwartałów z ujemnymi wartościami salda odpowiedzi i silną przewagą odpowiedzi neutralnych. Patrząc w przyszłość, banki wykazują już mniejszy optymizm – w pytaniu o spodziewane zmiany poziomu inwestycji kapitałowych w I kwartale bieżącego roku 50% stanowiły odpowiedzi neutralne, a wartość salda prognostycznego wyniosła 0,0 pkt.

10. W dniu 6 kwietnia br. Rada Polityki Pieniężnej podniosła główną stopę procentową (referencyjną) o 100 punktów bazowych (1 punkt procentowy), do wysokości 4,5%, najwyższej od 2012 r. Pozostałe stopy procentowe również zostały podwyższone o 1 punkt procentowy i wynoszą obecnie: lombardowa – 5%, depozytowa – 4%, redyskontowa weksli – 4,55%, dyskontowa weksli – 4,60%. Była to siódma z rzędu podwyżka stóp procentowych NBP¹. Trzy wcześniejsze miały miejsce w dniach: 5 stycznia 2022 r. – wówczas stopa referencyjna została podniesiona o 0,5 punktu procentowego, do poziomu 2,25% – i 9 lutego 2022 r. o kolejne 0,5 punktu procentowego (do 2,75%) oraz 9 marca br. o 0,75 punktu procentowego (do 3,50%). Każdorazowo o tyle samo rosły również pozostałe stopy procentowe. Skuteczność podwyżek stóp procentowych w tłumieniu inflacji jest zmniejszona przez ekspansję fiskalną, co spowoduje zapewne konieczność dalszego ich podnoszenia.

Banki biorące udział w badaniu koniunktury w I kwartale br. były zgodne w przewidywaniach zmian stóp procentowych. Podobnie jak w IV kwartale 2021 r. wszystkie spodziewały się wzrostu stóp procentowych NBP zarówno w I kwartale 2022 r., jak i w całym roku 2022.

11. Wzrost stóp procentowych powoduje wzrost oprocentowania kredytów. Na skutek kolejnych podwyżek stóp NBP WIBOR 3M wzrósł do ok. 4,9%, co dla kredytobiorców, którzy spłacają kredyt wg zmiennej stopy (ok. 98% kredytów hipotecznych), oznacza istotny wzrost obciążenia ratalnego². Nie towarzyszą mu jednak adekwatne zmiany na rynku depozytów. Poziom ich oprocentowania, wynoszący nawet 3%-4%, nie zabezpiecza środków zdeponowanych przed utratą realnej wartości³. Oznacza to wzrost *spreadów*. Dwie piąte ankietowanych banków spodziewało się wzrostu wielkości *spreadu* w I kwartale 2022 r.; wartość salda wyniosła 40 pkt (o 20 pkt więcej niż wartość prognozy na IV kwartał 2021 r.).

12. Wszyscy ankietowani ocenili, że ich wynik na operacjach *reverse-repo* nie ulegnie zmianie ani w I kwartale br., ani w kolejnych miesiącach. Wartości obu sald wyniosły 0,0 pkt. Wartość salda diagnostycznego jest niższa o 20 pkt od wartości z poprzedniego kwartału.

13. Większość banków przewidywała aprecjację polskiej waluty zarówno w I kwartale 2022 r., jak i w całym 2022 r. W obu przypadkach wartość salda wyniosła 20 pkt.

14. Większość (80%) uczestników badania przewiduje wzrost wielkości realnej podaży pieniądza w I kwartale br. Wszyscy ankietowani spodziewają się jej wzrostu w całym roku 2022.

15. Kwietniowa decyzja RPP jest niewątpliwie reakcją na opublikowany przez GUS w dniu 1 kwietnia br. szacunek stopy inflacji. Miała ona wynieść w marcu 10,9% r/r (w lutym 2022 wyniosła 8,5% r/r). To rekordowy poziom od lipca 2000 roku, kiedy tempo inflacji sięgnęło 11,6%. Wartość 10,9% jest wyższa od tzw. konsensusu rynkowego, który wyniósł 10,1%. W marcu najwyższy wzrost odnotowały ceny paliw (o 33,5%), nośników energii (o 23,9%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (o 9,2%). W porównaniu z lutym ceny paliw wzrosły o 28%, a ceny towarów i usług konsumpcyjnych o 3,2%. W obecnym koszyku inflacyjnym paliwo stanowi 5,93%, żywność i napoje

¹ Serię podwyżek Rada Polityki Pieniężnej rozpoczęła w październiku 2021 roku. Od października ub.r. stopa referencyjna wzrosła z 0,1% do 4,5%. Dla porównania, 1 kwietnia bank centralny Czech podniósł stopę główną do poziomu 5% (o 50 punktów bazowych). Cykl podwyżek rozpoczął się znacznie wcześniej niż w Polsce, w czerwcu 2021 r. Od tego czasu stopa referencyjna została podniesiona z 0,25% do 5%.

² Od pewnego czasu UKNF prowadzi działania mające na celu pobudzenie oferty kredytów mieszkaniowych wg stopy stałej. Do działań tych zalicza się zachęcanie regulacyjne do emitowania przez banki listów zastawnych, ważnych z punktu widzenia finansowania długoterminowych kredytów hipotecznych, i regulacyjne obciążanie kredytów o zmiennej stopie przez dodatkowy narzut kapitałowy, co powinno skłonić banki do ograniczenia ich oferty.

³ Uwzględniając podatek od zysków z lokat oraz wskaźnik inflacji, roczna lokata może przynieść nawet ok. 10% realnej straty.

bezalkoholowe 26,59%, a nośniki energii 11,21%. Oznacza to, iż wzrost cen energii miał największy wpływ na wzrost wartości wskaźnika CPI.

Zasadniczy wpływ na marcowy wzrost cen wywarł wybuch wojny w Ukrainie i dalsze tego konsekwencje (nałożenie sankcji gospodarczych na Rosję i Białoruś, spadek globalnej podaży surowców energetycznych, zbóż, oleju, nawozów sztucznych i in.). Należy spodziewać się, że czynniki te będą odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu poziomu inflacji w nadchodzących miesiącach. Skokowy wzrost cen zbóż oraz nawozów sztucznych na rynkach hurtowych przełoży się bowiem niebawem na wzrost cen żywności. Inflację utrwalają ponadto kolejne edycje tzw. tarcz mających zmniejszyć odczuwalność wzrostu cen w krótkiej perspektywie – łączna wartość zaplanowanych obniżek podatków i wzrostu wydatków publicznych w tym roku (w tym „tarcza antyputinowska”, przedłużenie działania „tarczy antyinflacyjnej”, objęcie szeregiem świadczeń uchodźców wojennych, „czternasta” emerytura i inne programy) szacowana jest na ok. 145 mld zł – oraz zapowiedziane zmiany w Polskim Ładzie, zakładające m.in. redystrybucję dochodów i przesunięcie ich do grup o niskiej skłonności do oszczędzania.

Banki uczestniczące w badaniu koniunktury, przeprowadzonym w styczniu i lutym, zdecydowanie wyraziły obawy o wzrost stopy inflacji w I kwartale br. (80% przewidywała wzrost, 20% nie spodziewała się zmiany). W prognozach na 12 miesięcy głosy były podzielone – 60% respondentów przewidywała wzrost tempa inflacji, a 40% jej spadek.

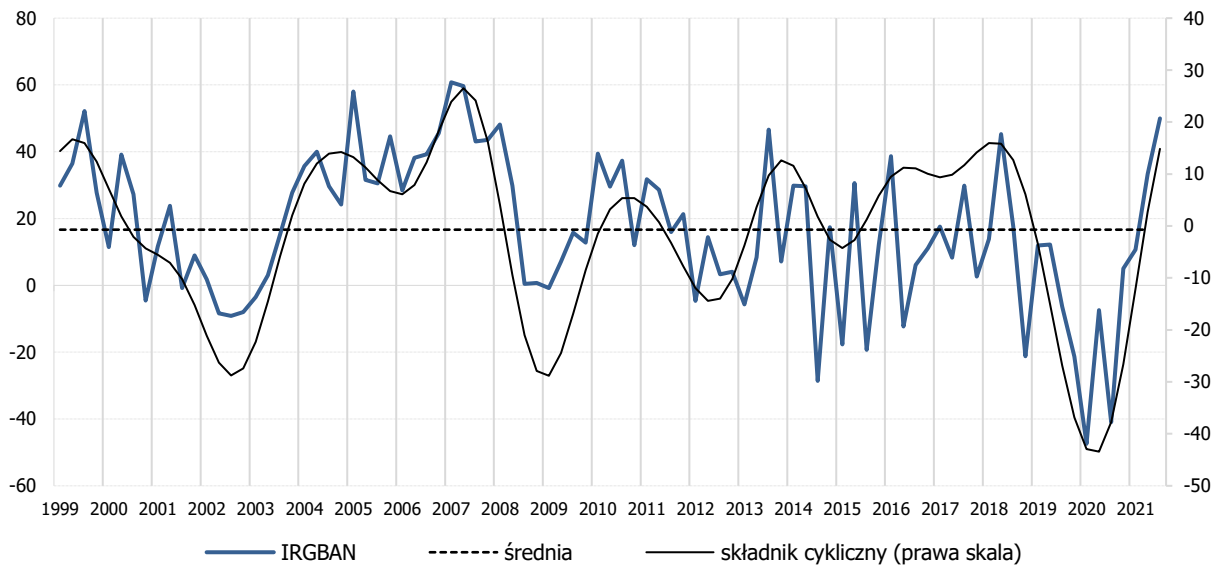
16. Opinie nt. ogólnego stanu polskiej gospodarki w całym roku 2021 były niezmiennie. Ankietowani zgodnie twierdzili, że nie zauważają zmian sytuacji gospodarczej, i nie przewidywali, by nastąpiły. W badaniu przeprowadzonym w styczniu i lutym 2022 r. oceny te uległy diametralnej zmianie; wszyscy jego uczestnicy spodziewają się pogorszenia się ogólnej sytuacji w polskiej gospodarce w I kwartale 2022 r. Powodem niepokoju jest nie tylko nierównowaga w systemie finansów publicznych, spowodowana hojnymi świadczeniami społecznymi i finansowaniem wydatków publicznych długiem, ale i brak koordynacji polityki budżetowej i pieniężnej. Stymulacja fiskalna pozostaje w konflikcie z podnoszeniem przez bank centralny stóp procentowych, nakierowanym na stabilizację cen przez tłumienie popytu. Kompensowanie swobodnej polityki fiskalnej poprzez podwyżki stóp procentowych powoduje m.in. wzrost kosztów obsługi długu i zwiększa ryzyko poważnego zakłócenia wzrostu gospodarczego w najbliższym czasie. Negatywny wpływ na ocenę perspektyw polskiej gospodarki (potwierdzoną obniżeniem przez S&P przewidywań dla Polski) mają ponadto m.in.: pogorszenie się nastrojów konsumentów, niepewność co do zatwierdzenia przez Komisję Europejską polskiego Krajowego Planu Odbudowy, jako podstawy dla otrzymania środków z unijnego Funduszu Odbudowy, czy spodziewane wyhamowanie akcji kredytowej na skutek wzrostu stóp procentowych.

17. Oceny ogólnej sytuacji sektora finansowego (na tle całej gospodarki) w IV kwartale 2021 r. były pozytywne; wartość salda wyniosła 60 pkt. W porównaniu z III kwartałem ub.r. odnotowano znaczną poprawę (o 60 pkt). W prognozach na I kwartał br. optymizm jest mniejszy. Przeważają opinie „brak zmiany”, a wartość salda wynosi 40 pkt.

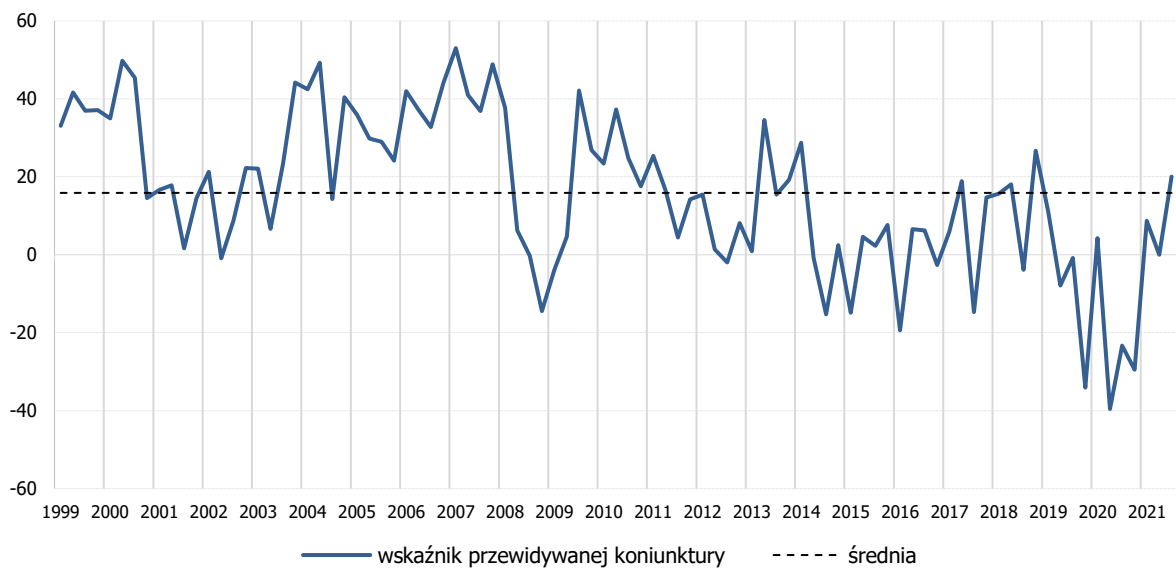
Niesłabnący wpływ na sytuację sektora ma kwestia kredytów frankowych. Ogromna liczba pozwów (tylko w styczniu i lutym br. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynęło ich ponad 4,5 tys.), brak rozwiązań systemowych i niejednolitość orzecznictwa powodują znaczne obciążenie sektora finansowego. Należy podzielić opinię Komitetu Stabilności Finansowej w odniesieniu do ryzyka prawnego mieszkaniowych kredytów walutowych, iż tworzy ono zagrożenie dla stabilności systemu finansowego. Mimo to w ostatnim badaniu koniunktury bankowej nie odnotowano opinii, w których stan sektora finansowego byłby oceniany jako gorszy niż stan całej gospodarki.

II. WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

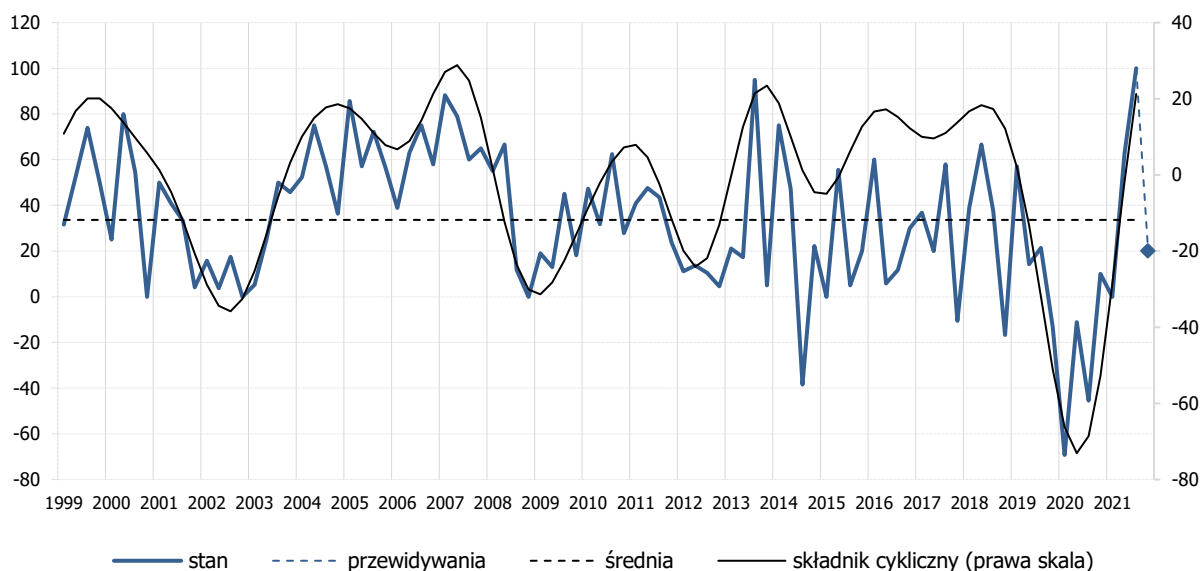
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021
wskaźnik koniunktury (IRGBAN)	-7,4	-40,9	5,0	10,7	33,3	50,0
wskaźnik prognozowanej koniunktury	-39,6	-23,3	-29,5	8,7	0,0	20,0

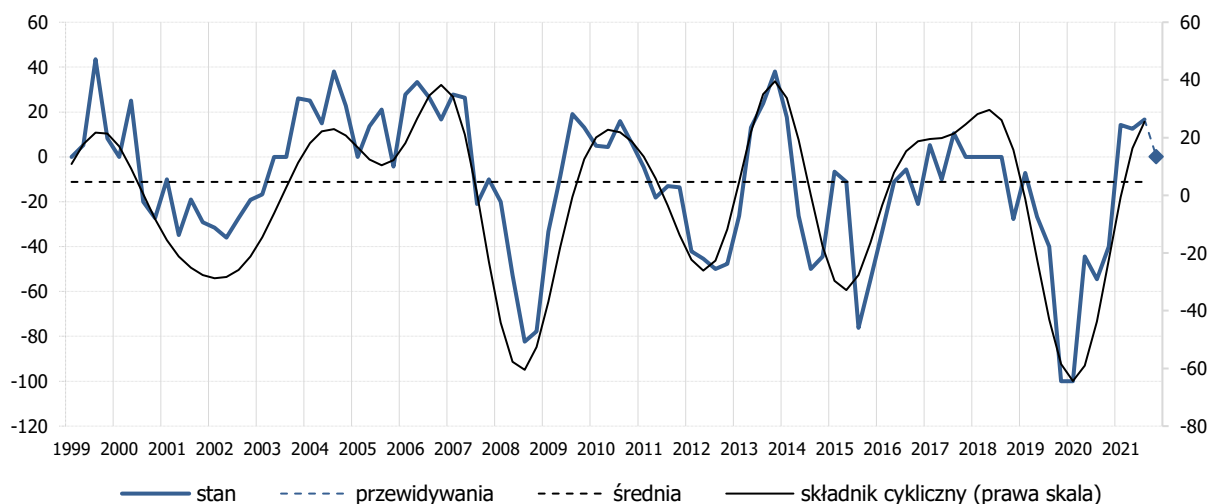

WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ (NETTO)

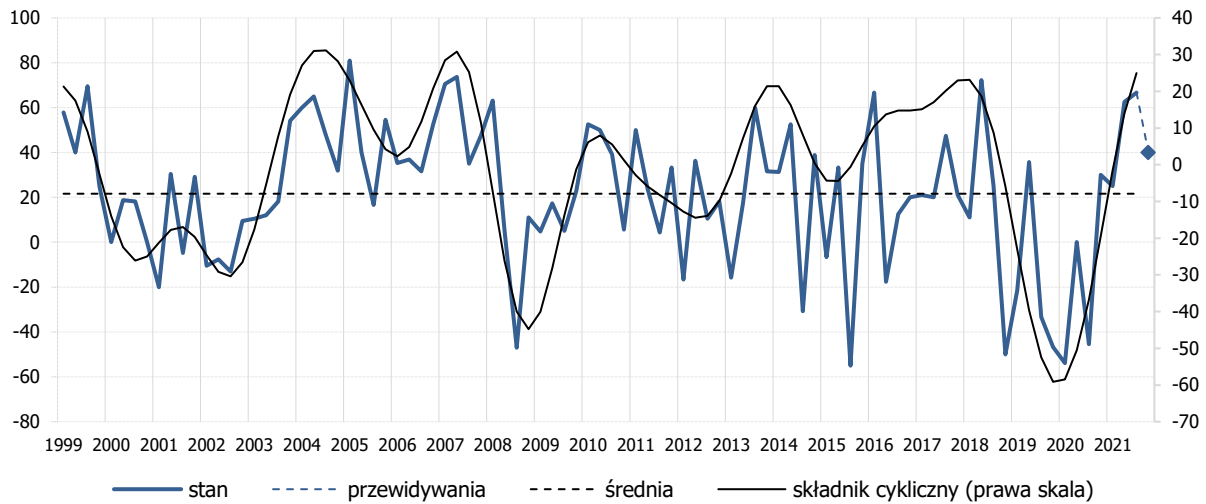
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. wzrost	18,2	50,0	37,5	75,0	100,0	40,0
2. brak zmiany	18,2	10,0	25,0	12,5	0,0	40,0
3. spadek	63,6	40,0	37,5	12,5	0,0	20,0
saldo (1.-3.)	-45,5	10,0	0,0	62,5	100,0	20,0

WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ

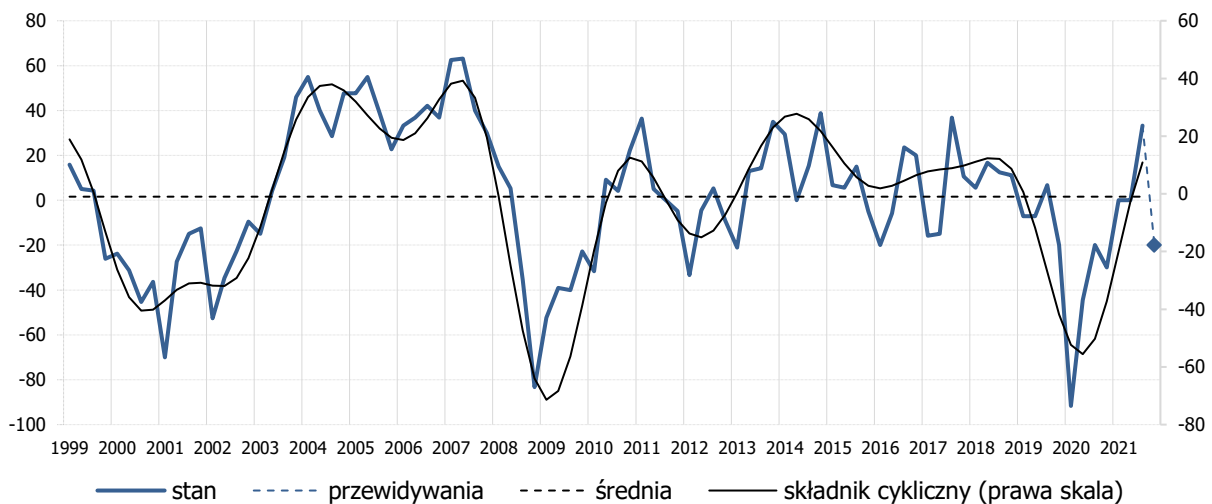
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. poprawa	0,0	0,0	28,6	25,0	33,3	20,0
2. brak zmiany	45,5	60,0	57,1	62,5	50,0	60,0
3. pogorszenie	54,5	40,0	14,3	12,5	16,7	20,0
saldo (1.-3.)	-54,5	-40,0	14,3	12,5	16,7	0,0

WIELKOŚĆ WYPRACOWANEGO ZYSKU

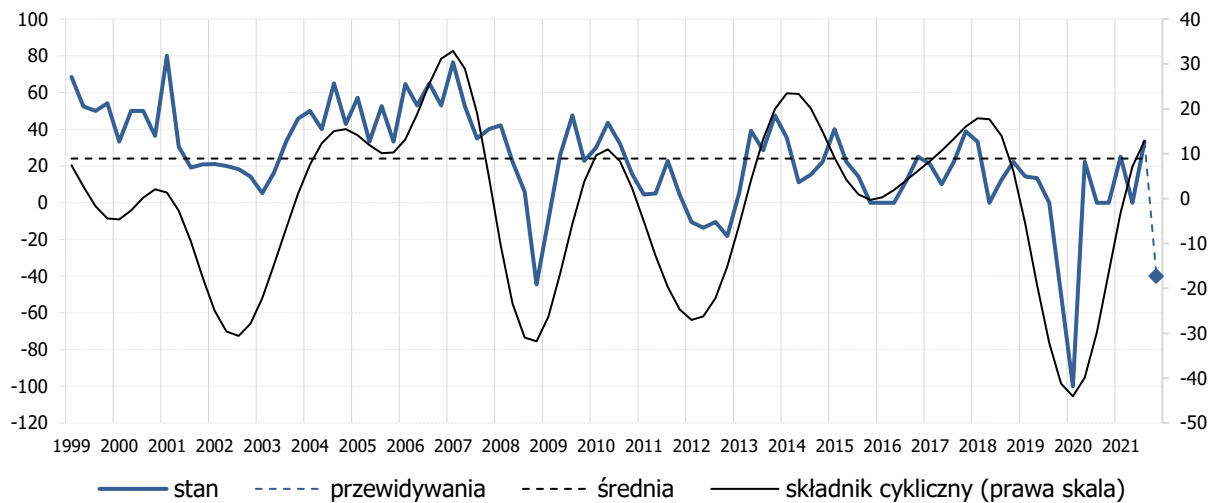
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. wzrost	27,3	60,0	50,0	75,0	83,3	60,0
2. brak zmiany	0,0	10,0	25,0	12,5	0,0	20,0
3. spadek	72,7	30,0	25,0	12,5	16,7	20,0
saldo (1.-3.)	-45,5	30,0	25,0	62,5	66,7	40,0

JAKOŚĆ PORTFELA NALEŻNOŚCI

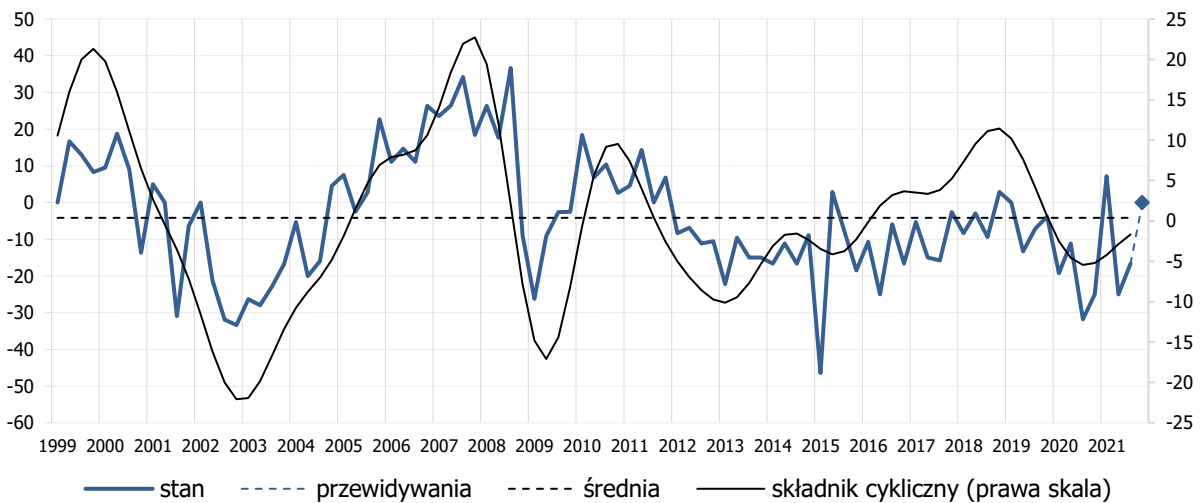
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. poprawa	20,0	10,0	25,0	25,0	50,0	0,0
2. brak zmiany	40,0	50,0	50,0	50,0	33,3	80,0
3. pogorszenie	40,0	40,0	25,0	25,0	16,7	20,0
saldo (1.-3.)	-20,0	-30,0	0,0	0,0	33,3	-20,0

OGÓLNE ZAINTERESOWANIE KLIENTÓW USŁUGAMI BANKOWYMI

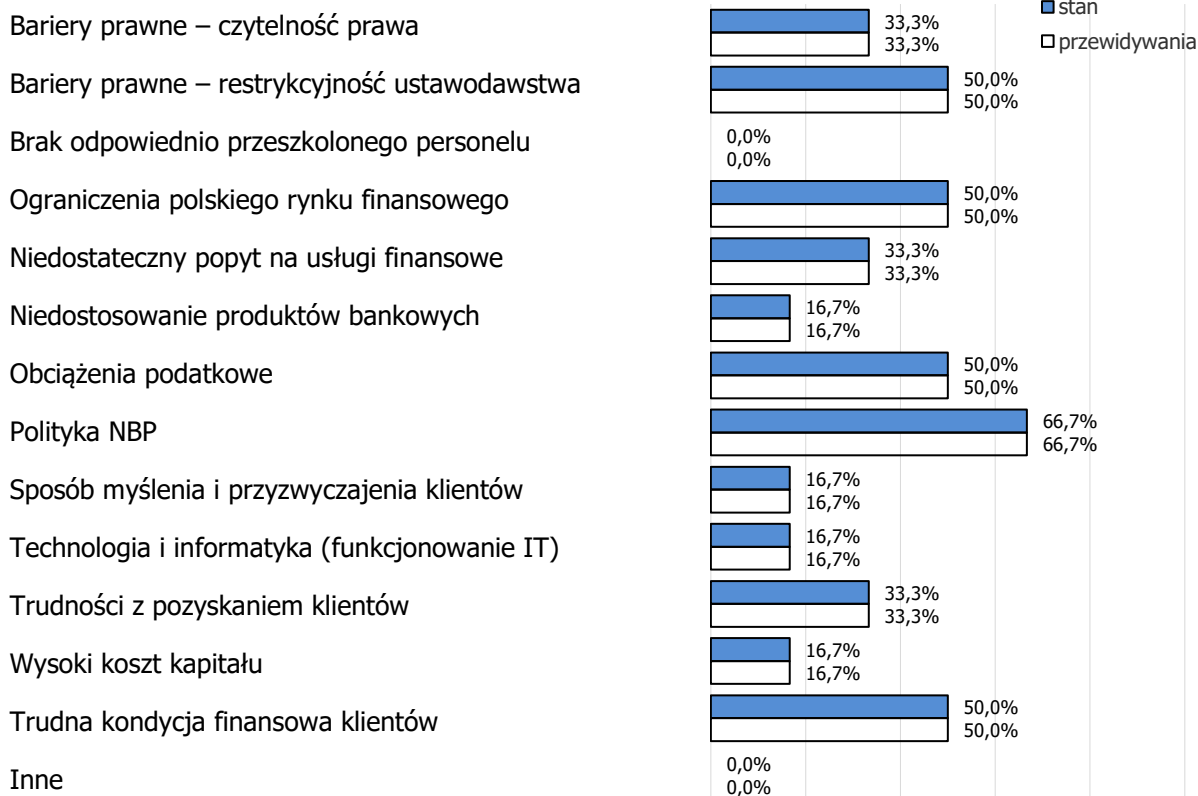
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. wzrost	20,0	22,2	37,5	25,0	50,0	0,0
2. brak zmiany	60,0	55,6	50,0	50,0	33,3	60,0
3. spadek	20,0	22,2	12,5	25,0	16,7	40,0
saldo (1.-3.)	0,0	0,0	25,0	0,0	33,3	-40,0

WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA

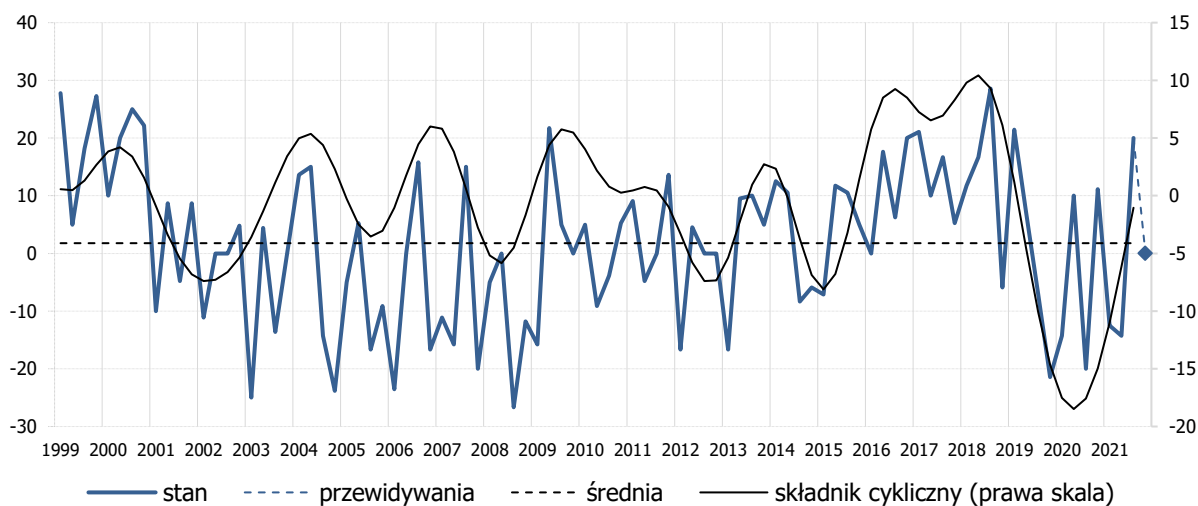

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. wzrost >2,5%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. wzrost <2,5%	0,0	10,0	42,9	12,5	16,7	20,0
3. brak zmiany	36,4	30,0	28,6	25,0	33,3	60,0
4. spadek <2,5%	63,6	60,0	28,6	62,5	50,0	20,0
5. spadek >2,5%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
saldo (1.+2.*0,5-4.*0,5-5.)	-31,8	-25,0	7,1	-25,0	-16,7	0,0

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ BANKÓW

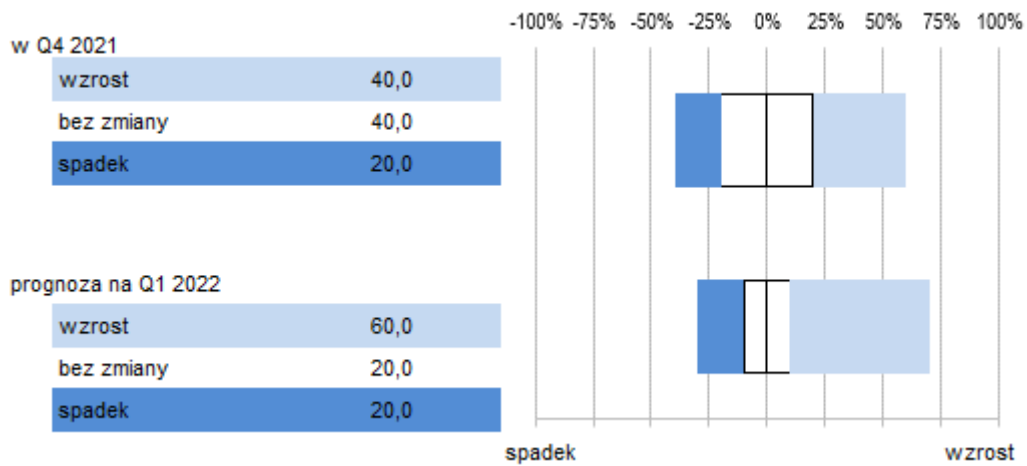

INWESTYCJE KAPITAŁOWE

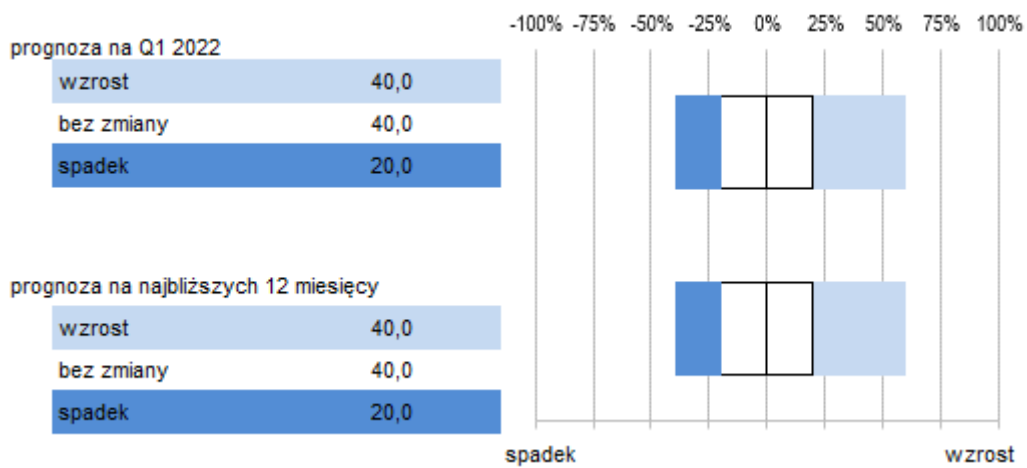

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	przewidywania
1. wzrost	0,0	11,1	0,0	0,0	40,0	25,0
2. brak zmiany	80,0	88,9	87,5	85,7	40,0	50,0
3. spadek	20,0	0,0	12,5	14,3	20,0	25,0
saldo (1.-3.)	-20,0	11,1	-12,5	-14,3	20,0	0,0

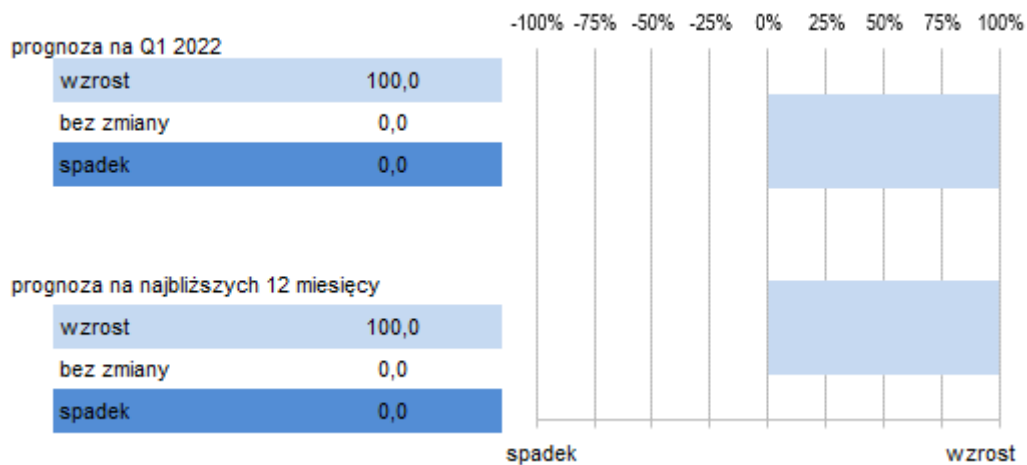
SPREAD (ROZSTĘP) MIĘDZY OPROCENTOWANIEM KREDYTÓW I DEPOZYTÓW

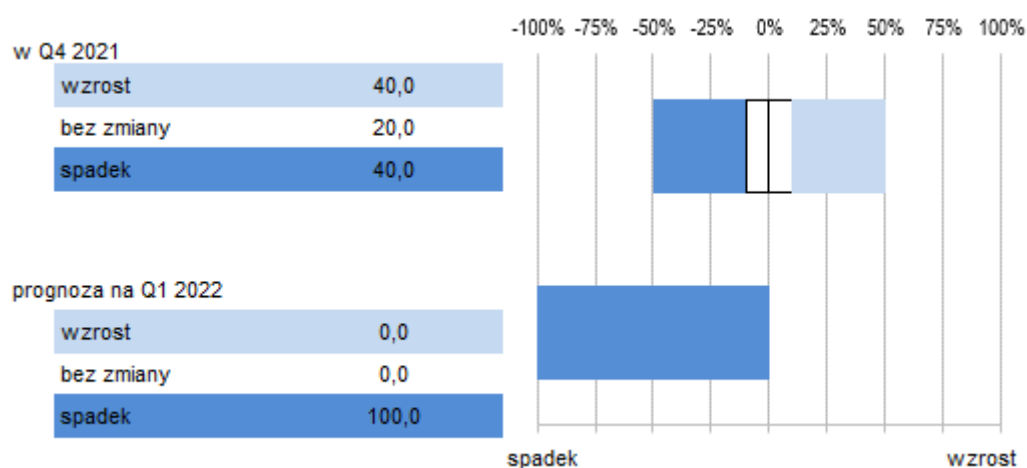
KURS PLN WZGLĘDEM PARYTETU (KOSZYKA WALUT)

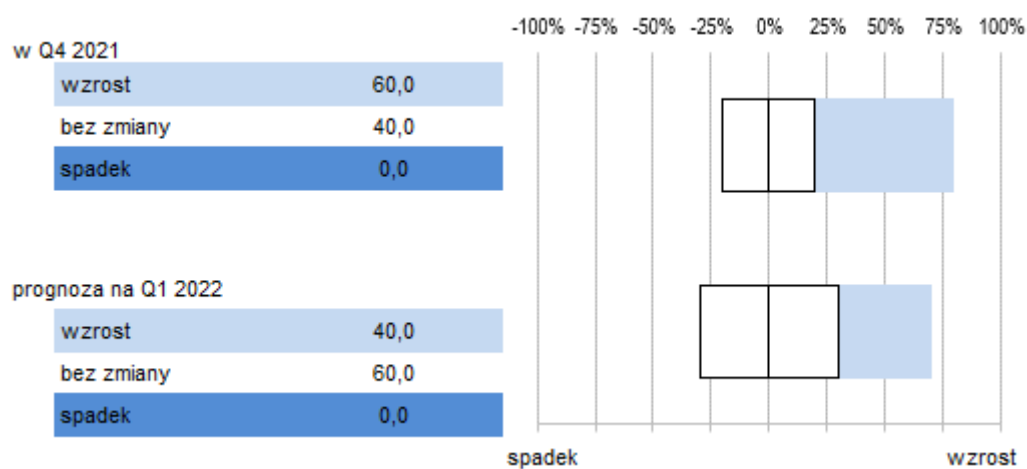
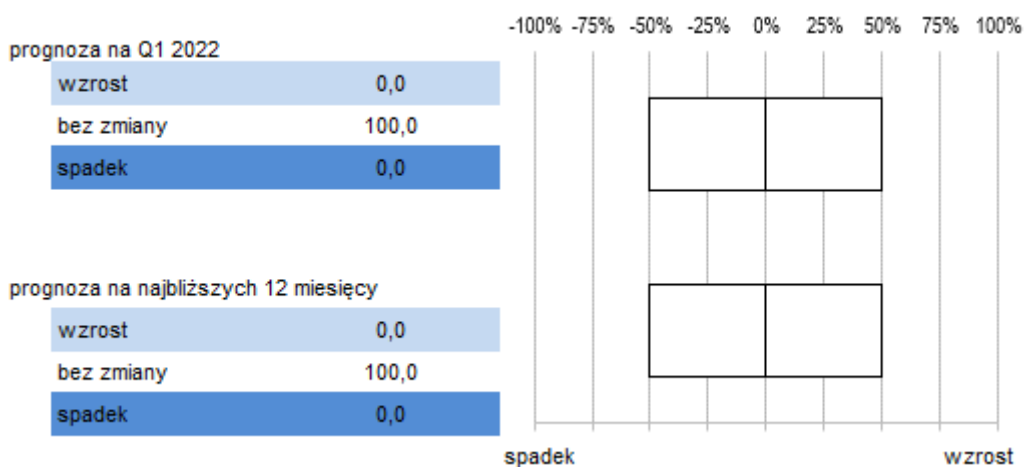
STOPY PROCENTOWE NBP (OGÓLNA TENDENCJA)

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARKI POLSKIEJ NIEZALEŻNIE OD SYTUACJI SEKTORA FINANSOWEGO

OGÓLNA SYTUACJA SEKTORA FINANSOWEGO NA TLE POLSKIEJ GOSPODARKI

WYNIK NA OPERACJACH *REVERSE-REPO* (POMNIEJSZY O *REPO*)

III. SUMMARY

In the 4th quarter of 2021 the overall situation in the Polish banking sector has further improved. The IRG SGH banking confidence indicator (IRGBAN) increased by 16.7 pts to 50 pts. It is now 90.9 pts up from the respective year 2020 figure. The increase was due to a rise in net banking income, profits before tax and employment. Banks expect their economic activity to decline in the 1st quarter of 2022 (the expected value of IRGBAN is 20 pts).